

Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Qaçqınlar üzrə Ali Komissarı arasında

Saziş

BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarı İdarəsi BMT Baş Məclisinin 1949-cu il 3 dekabr tarixli 319 (IV) nömrəli Qətnaməsi ilə yaranmasını,

BMT Baş Məclisinin 428 (V) nömrəli 1950-ci il 14 dekabr tarixli Qətnaməsi ilə təsdiq edilmiş BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarının İdarəsi haqqında Əsasnamədə Ali Komissarın funksiyalarının təsdiq edildiyini, o cümlədən Baş Məclis tərəfindən verilmiş səlahiyyəti həyata keçirən Ali Komissarın həmin Əsasnamədə nəzərdə tutulan qaçqınların BMT-nin himayəsi altında beynəlxalq müdafiəsini həyata keçirmək, habelə bu cür qaçqınların könüllülük əsasında öz vətənlərinə qayıtması və ya yeni dövlətlərdə uyğunlaşmasına imkan yaratmaq məqsədilə hökumətlərin (əlaqədar hökumətlər buna razılıqlarını bildirərlərsə) və ictimai təşkilatların köməyi ilə qaçqınlarla əlaqədar məsələlərin həlli yollarını arasıkəsilmədən araşdırmaq funksiyalarının təsdiq edildiyini,

BMT Nizamnaməsinin 22-ci maddəsinə müvafiq olaraq Baş Məclis tərəfindən köməkçi orqan kimi təşkil edilmiş BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarı İdarəsinin BMT-nin ayrılmaz hissəsi olduğunu və BMT-nin statusunun, imtiyaz və güzəştlərinin Baş Məclis tərəfindən 1946-cı il 13 fevral tarixində qəbul edilmiş «BMT-nin imtiyaz və güzəştləri haqqında Konvensiya»da müəyyən edildiyini,

BMT-nin Qaçqınlarla İş üzrə Ali Komissarı və Azərbaycan Hökuməti İdarənin öz mandatına əsasən ölkədə təmsil olunması şərtlərini və şəraitini yaratmaq istədiklərini nəzərə alaraq,

Azərbaycan Hökuməti və BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarı dostcasına əməkdaşlıq ruhunda bu Sazişi bağladılar.

I maddə. Anlayışlar

Sazişin məqsədləri üçün aşağıdakı anlayışlardan istifadə olunur:

- (a) «BMTQAK» — BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarının İdarəsi deməkdir;
- (b) «Ali Komissar» — BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarıdır və ya Ali Komissar tərəfindən onun adından çıxış etmək səlahiyyəti verilmiş vəzifəli şəxslərdir;
- (v) «Hökumət» — Azərbaycan Respublikasının Hökuməti deməkdir;
- (q) «Qəbul edən ölkə» və ya «ölkə» — Azərbaycan Respublikası deməkdir;
- (ğ) «Tərəflər» — BMTQAK və Hökumət deməkdir;
- (d) «Konvensiya» — BMT-nin Baş Məclisi tərəfindən 1946-cı il 13 fevral tarixində qəbul edilmiş BMT-nin İmtiyazları və güzəştləri haqqında Konvensiya deməkdir;
- (e) «BMTQAK-nın Şöbəsi» — bütün ölkədə yerləşən şöbələr, icarəyə götürülən (sərəncamda olan) və istismar edilən binalar, qurğular və avadanlıqlardır;

(ə) «BMTQAK-nın müvəkkili» — BMTQAK-nın ölkədə yerləşən şöbəsinə başçılıq edən BMTQAK-nın vəzifəli şəxsidir;

(j) «BMTQAK-nın vəzifəli şəxsləri» — Baş Məclisin 76 (I) nömrəli Qətnaməsində göstərilmiş yerli əhalidən cəlb edilən və saathesabı ilə əməyi ödənilən şəxslər istisna edilməklə, BMT-nin Şəxsi tərkibinin təlimat və qaydalarına tabe olan BMTQAK-nın şəxsi tərkibinin bütün üzvləridir;

(z) «Missiyanın ekspertləri» — BMTQAK-nın rəsmi nümayəndələrindən və ya BMTQAK-nın adından xidmət göstərən şəxslərdən fərqli olan BMTQAK-nın səlahiyyətlərini öz üzərinə götürən mütəxəssislər,

(i) «BMTQAK üçün iş görən şəxslər» — BMTQAK tərəfindən onun proqramlarının həyata keçirilməsini icra etmək və ya buna yardım etmək üçün cəlb olunmuş fiziki və hüquqi şəxslərə, habelə onları qəbul edən ölkənin vətəndaşları olmayan işçilərinə deyilir,

(y) «BMTQAK-nın şəxsi heyəti» — BMTQAK-nın vəzifəli şəxsləri, tapşırıq icra edən mütəxəssisləri və BMTQAK üçün iş görən şəxslərdir.

II maddə. Bu Sazişin məqsədi

Bu Saziş özündə BMTQAK-nın öz mandatına müvafiq olaraq hökumətlə edəcəyi əməkdaşlığın, ölkədə şöbəsinin açılmasının və qəbul edən ölkədə qaçqınların və himayə etdiyi digər şəxslərin beynəlxalq müdafiəsi və onlara humanitar yardımın göstərilməsi funksiyalarının həyata keçirilməsinin əsas şərtlərini əks etdirir.

III maddə. Hökumət ilə BMTQAK arasında əməkdaşlıq

1. Hökumətlə BMTQAK arasında qaçqınların və BMTQAK-a aid olan digər şəxslərin beynəlxalq himayəsi və onlara humanitar yardım sahəsindəki əməkdaşlıq BMTQAK-nın Nizamnaməsi, BMT orqanlarının BMTQAK ilə əlaqədar qəbul etdiyi digər uyğun qərar və qətnamələri və Qaçqınlıq statusuna aid 1951-ci il tarixli Konvensiyasının 35-ci maddəsi və Qaçqınlıq statusuna aid 1967-ci il tarixli Protokolunun 2-ci maddəsi əsasında yerinə yetiriləcək.

2. BMTQAK-nın İdarəsi Hökumətlə qaçqınlara və BMTQAK-ya aid olan digər şəxslərə dair layihələr hazırlanmasında və nəzərdən keçirilməsində əməkdaşlıq edəcək və məsləhətləşmələr keçirəcəkdir.

3. İcrası Hökumət tərəfindən həyata keçiriləcək BMTQAK-nın maliyyələşdirdiyi layihələrdə pul vəsaitinin, ərzağın və avadanlığın gətirilməsinin, qaçqınlar və BMTQAK-a aid olan digər şəxslər üçün digər işlərin və yardımların görülməsinin müddətləri və şərtləri, habelə Hökumətin və BMTQAK-nın öhdəlikləri bundan sonra həmin layihələrə dair Hökumət ilə BMTQAK arasında bağlanılacaq sazişlərdə müəyyən ediləcək.

4. Hökumət BMTQAK-nın şəxsi heyətində maneəsiz olaraq qaçqınlarla və BMTQAK-nın himayə etdiyi digər şəxslərlə görüşmək və layihələrin icra edildiyi yerlərdə onların həyata keçirilməsi mərhələlərini müşahidə etmək üçün həmişə razılıq verəcəkdir.

IV maddə. BMTQAK-nın şöbəsi

1. Hökumət qaçqınların və BMTQAK-nın himayə etdiyi digər şəxslərin beynəlxalq müdafiəsini və onlara humanitar yardımın edilməsini təmin etmək üçün ölkədə BMTQAK-nın şöbəsinin və ya şöbələrinin təşkil olunmasına və fəaliyyət göstərməsinə icazə verir.

2. BMTQAK, Hökumətin razılığı ilə, BMTQAK-nın ölkədəki şöbəsini regional ərazi qismində xidmət üçün təyin edə bilər. Şöbəyə təyin edilmiş vəzifəli şəxslərin sayı və səviyyəsi barədə yazılı şəkildə Hökumətə məlumat verilir.

3. BMTQAK ilə ölkədə fəaliyyət göstərən hökumət və qeyri-hökumət təşkilatları arasında əlaqələrin yaradılması və möhkəmləndirilməsi funksiyası daxil olmaqla, BMTQAK-nın şöbəsi öz funksiyalarını Ali Komissarın müəyyən etdiyi vəzifələrə uyğun olaraq və onun qaçqınlara və digər himayə etdiyi şəxslərə dair mandatına müvafiq yerinə yetirəcəkdir.

V maddə. BMTQAK-nın şəxsi heyəti

1. BMTQAK öz beynəlxalq himayə və humanitar yardım funksiyalarının həyata keçirilməsi üçün vacib hesab etdiyi vəzifəli şəxsləri və digər şəxsi heyəti ölkədəki şöbəsinə təyin edə bilər.

2. Hökumət ölkədə BMTQAK-nın şöbəsinə təyin olunan vəzifəli şəxslərin və digər şəxsi heyətin vəzifəsi haqqında məlumatlandırılmalıdır.

3. BMTQAK

(a) beynəlxalq himayə və humanitar yardım proqramlarının nəzərdən keçirilməsi, hazırlığı, yoxlanılması və qiymətləndirilməsi,

(b) BMTQAK tərəfindən gətirilən ərzaq, avadanlıq və digər əmlakın daşınması, qəbul edilməsi, paylanması və istifadə olunması,

(v) Qaçqınların, BMTQAK-a aid olan digər şəxslərin probleminin daimi həllinin axtarılması və

(q) bu Sazişin həyata keçirilməsi ilə bağlı digər məsələlərə dair Hökumətin səlahiyyətli vəzifəli şəxsləri və qaçqınlarla iş görən digər iştirakçıları ilə məsləhətləşmələr aparmaq və əməkdaşlıq etmək məqsədilə öz vəzifəli şəxslərini ölkəyə göndərə bilər.

VI maddə. BMTQAK-nın humanitar proqramlarının həyata keçirilməsi üçün əlverişli şərait

1. BMTQAK-nın razılığına əsasən Hökumət bu Sazişə müvafiq olan əməliyyat və layihələrdə icrasına mane olan qayda və qanunlara riayət etməkdən BMTQAK-nın vəzifəli şəxslərinin, tapşırıq icra edən mütəxəssislərin və BMTQAK üçün iş görən şəxslərin azad edilməsi üçün bütün lazımi tədbirləri görəcək, qaçqınlara və BMTQAK-ya aid olan digər şəxslərə dair BMTQAK-nın humanitar proqramlarının tez və səmərəli həyata keçirilməsi məqsədilə həmin şəxslər üçün zəruri olan digər əlverişli şəraiti yaradacaqdır. Bu cür tədbirlərə BMTQAK-nın radio və telekommunikasiya avadanlığının lisenziya haqqı ödəmədən istismar etməyə icazənin verilməsi, hava ilə təcili yardım yüklərinin çatdırılması, qaçqınların və BMTQAK-a aid olan digər şəxslərin və/və ya BMTQAK-nın şəxsi heyətinin daşınması üçün hava nəqliyyatının uçuşu üçün əlverişli şəraitin yaradılması və təyyarənin yerə enmə haqqını və royaltini ödəməkdən azad edilməsi daxil olmalıdır.

2. Hökumət BMTQAK ilə razılaşaraq BMTQAK-nın vəzifəli şəxslərinə uyğun şöbə binaları tapmaqda kömək edəcək, bu binaları pulsuz və ya cüzi kirayə haqqı ilə BMTQAK-nın sərəncamına verəcək.

3. BMTQAK-nın şöbəsinin təşkil edilməsi, avadanlığının quraşdırılması, təmiri və əgər olarsa, kirayə xərcləri kimi BMTQAK-nın şöbəsinə ediləcək yerli xidmətlər və digər işlərin xərclərinin

ödənilməsi üçün hökumət BMTQAK-nın razılığına əsasən sazişlərə girəcək və hər iki tərəfin birgə müəyyən etdiyi məbləğ müqabilində vəsaitlər ayıracaq.

4. Hökumət BMTQAK-nın şöbəsinin mütəmadi lazım olan kommunal xidmətlərlə təmin olunmasına və belə kommunal xidmətlərin ümumi şərtlər əsasında göstərilməsinə zəmanət verəcək.

5. Hökumət tələb olunduqda BMTQAK-nın şöbəsinin binalarının və şəxsi heyətinin müdafiəsini və təhlükəsizliyini təmin etmək üçün lazımi tədbirlər görəcəkdir.

6. Hökumət BMTQAK-nın beynəlxalq tərkibli şəxsi heyətinin münasib mənzillərlə təmin olunmasına kömək edəcəkdir.

VII maddə. İmtiyazlar və güzəştlər

1. Hökumət BMTQAK-a, onun əmlakına, fond və aktiv vəsaitlərinə, onun vəzifəli şəxslərinə, tapşırıq icra edən mütəxəssislərinə 1992-ci il 21 avqust tarixində Azərbaycan Respublikasının qoşulduğu BMT-nin İmtiyazlar və Güzəştlər haqqında Konvensiyanın müvafiq müddəalarını tətbiq edəcəkdir. Hökumət, həmçinin, BMTQAK-a və onun şəxsi heyətinə BMTQAK-nın beynəlxalq himayə və humanitar yardım funksiyalarının səmərəli yerinə yetirilməsi üçün lazım ola bilən bu kimi əlavə imtiyaz və güzəştlər verməyə də razıdır.

2. Bu maddənin I bəndində olan müddəaya zərər vurmada hökumət bu müqavilənin VIII — XV maddələrində nəzərdə tutulmuş BMTQAK-nın imtiyazlarını, güzəştlərini, hüquqlarını və imkanlarını xüsusi hallarda genişləndirəcək.

VIII maddə. BMTQAK şöbəsi, əmlakı, fond və aktiv vəsaitləri

1. Bilərəkdən öz güzəştlərindən müəyyən qədər imtina etdiyi bütün xüsusi hallardan başqa, yerləşdiyi yerdən və sərəncamında olduğundan asılı olmayaraq bütün əmlakı, fond və aktiv vəsaitləri ilə birlikdə BMTQAK qanun və məhkəmə qarşısında cavabdehlik etməyəcək və güzəştlərdən imtina etdiyi hallarda BMTQAK-a qarşı heç bir cəza tədbiri və ya digər məhkəmə icraatı ilə bağlı tədbir görülməyəcək.

2. BMTQAK-nın şöbəsinə aid olan binalar toxunulmazdır. Yerləşdiyi yerdən və kimin sərəncamında olduğundan asılı olmayaraq, BMTQAK-nın əmlakı, fond və aktiv vəsaitləri hər hansı icraat, inzibati, məhkəmə və ya qanunvericilik qaydasında edilə bilən axtarışdan, ödənişli və ya müvəqqəti alınmadan, müsadirədən və hər hansı digər müdaxilədən azaddır.

3. BMTQAK-nın arxivi və ümumiyyətlə ona aid olan və onun saxladığı bütün sənədlər toxunulmaz olacaq.

4. BMTQAK-nın Şöbəsinin fond və aktiv vəsaitləri, gəliri və digər əmlakı aşağıdakılardan azad olunacaq:

(a) kommunal xidmətlərə görə alınan ödəmələrdən başqa, vasitəsiz vergiqoymanın bütün növlərindən;

(b) BMTQAK-nın xidməti istifadəsi üçün lazım olan əşyaların və malların idxal və ixracı üzrə gömrük rüsum və vergilərindən, habelə gömrük qadağa və məhdudiyyətlərindən, bu şərtlə ki, idxal olunan əşyalar və mallar, Hökumətlə razılaşdırılmış hallardan başqa, ölkədə satılmayacaq;

(v) nəşri məmulatın idxal və ixracı üzrə gömrük rüsum və vergilərindən, habelə gömrük qadağa və məhdudiyətlərindən.

5. BMTQAK tərəfindən və onun adından qaçqınlara humanitar yardımın göstərilməsi üçün müəyyən edilmiş qaydada vəkil etdiyi digər dövlətlərin orqanları və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən idxal və ixrac edilən material və ləvazimatlar bütün gömrük rüsum və vergilərindən, habelə gömrük qadağa və məhdudiyətlərindən azaddır.

6. BMTQAK heç bir maliyyə nəzarətinə, qaydalarına və moratoriumlara tabe olmayacaq və sərbəst şəkildə:

(a) səlahiyyətli ticarət təşkilatlarından dönərli valyutaları əldə edə, saxlaya və istifadə edə, xarici valyuta hesabları açsın və səlahiyyətli idarələr vasitəsilə sərmayə, qiymətli kağızlar və qızıl əldə edə, saxlaya və istifadə edə bilər;

(b) qəbul edən ölkəyə hər hansı digər xarici ölkədən sərmayə, qiymətli kağızlar, xarici valyutalar və qızıl gətirə bilər, onları qəbul edən ölkə daxilində işlədə və ya digər ölkələrə keçirə bilər.

7. BMTQAK-nın Şöbəsi ən əlverişli qanuni valyuta məzənnəsindən istifadə edəcək.

IX maddə. Rabitəyə dair imtiyazlar

1. Xidməti rabitə vasitələrini istismar edərkən BMTQAK hökumətin digər dövlətə, o cümlədən həmin dövlətin diplomatik nümayəndəliklərinə, habelə dövlətlərarası və ya beynəlxalq təşkilatlara poçt, kabloqramm, telefoto, telefon, teleks və digər rabitə vasitələrinin istifadəsinə dair, habelə mətbuat və radio vasitəsilə məlumatların verilməsinə dair verdiyi növbəlik üstünlüyündən, tarif və haqq güzəştlərindən bərabər səviyyədə istifadə etmək hüququna malik olacaq.

2. Hökumət BMTQAK-ın xidməti rabitə vasitələrinin və yazışmasının toxunulmazlığını təmin edəcək və həmin rabitə vasitələri və yazışma üzərində heç bir senzura növünü tətbiq etməyəcək. Bu cür toxunulmazlıq xidməti nəşri məlumat, foto, slayd, film və sənədlərinə şamil ediləcək.

3. BMTQAK kodlarından istifadə etmək, diplomatik kuryerlərə və çantalara məxsus olan imtiyaz və immunitetləri olan kuryer və möhürlənmiş çantalar vasitəsilə yazışma və digər materiallarını göndərib-almaq hüququna malik olacaq.

4. BMTQAK-nın öz şöbələri arasında, ölkə daxilində və ölkədən kənar, xüsusilə BMTQAK-nın Cenevrədəki Baş İdarəsi ilə hökumətin ayırdığı və BMT-nin qeyd olunmuş tezliklərdə radio və başqa telekommunikasiya avadanlığından istifadə etmək hüququ olacaq.

X maddə. BMTQAK-nın vəzifəli şəxsləri

1. BMTQAK-nın müvəkkili, onun müavini və digər yüksəkvəzifəli şəxsləri BMTQAK ilə hökumət arasında olan razılığa əsasən ölkədə olduqları müddətdə özləri, onların ər və arvadları və onlardan asılı olan qohumları, diplomatik elçilərə adətən verilən imtiyazlardan və güzəştlərdən, azadlıqlardan və üstünlüklərdən istifadə edəcəklər. Bu məqsədlə Xarici İşlər Nazirliyi onların adlarını Diplomantik Siyahıya daxil edəcəkdir.

2. BMTQAK-nın vəzifəli şəxsləri ölkədə olduqları müddətdə aşağıdakı imtiyaz, güzəşt və immunitetlərdən istifadə edəcəklər:

(a) Xidməti vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar etdikləri hərəkətlərə, şifahi və yazılı mülahizələrinə görə qanun və məhkəmə qarşısında cavabdehlik etməmək immunitetindən. Bu cür immunitet onların BMTQAK ilə əmək münasibətlərinin xitamından sonra da davam edəcək;

(b) xidməti yükün yoxlanılmaması və müsadirə edilməməsi immunitetindən;

(v) hər hansı hərbi mükəlləfiyyət növü və digər şəxsi mükəlləfiyyətlər üzrə immunitətdən;

(q) onların özlərinin, ər və ya arvadlarının, onlardan asılı olan qohumlarının və evlərində yaşayan digər adamların immiqrasiya məhdudiyətlərindən və xaricilərin qeydiyyatından azad edilməsi;

(ğ) BMTQAK tərəfindən verilmiş maaş və əməkhaqqının bütün digər növləri üzrə vergi qoymadan azad olma;

(d) ölkədən xaricdəki mənbələrdən götürdükleri gəlir üzərindəki verginin hər hansı formasından azad olma;

(e) lazım olduqda dərhal gömrük rüsumlarının silinməsi və pulsuz viza, icazə və buraxılışların alınmasından, habelə zəruri hallarda BMTQAK-nın beynəlxalq himayə və humanitar yardım üzrə proqramlarının həyata keçirilməsi üçün sərbəst olaraq ölkənin daxilində hərəkət etmək, ona daxil olmaq və ölkədən çıxmaqdan;

(ə) ölkə daxilində sərbəst olaraq xarici valyutayı saxlamaq və ondan istifadə etməkdən, xarici valyutada hesablar açmaqdan və BMTQAK ilə əmək münasibətlərinin xitamından sonra vəsaitlərinə dair etdiyi sahibliyin qanuni olmasını əsaslı sübut etdikdə həmin vəsaitləri ölkədən çıxarmaq hüququndan;

(j) özləri, ər və ya arvadları, onlardan asılı olan qohumları və digər ailə üzvləri üçün beynəlxalq böhran zamanı diplomatik elçilərə verilən müdafiə olunmaq və vətənə qayıtmaq kimi eyni imtiyazlardan;

(z) idxal üzrə gömrük rüsum və vergilərini ödəməsindən, habelə gömrük qadağa və məhdudiyətlərinin tətbiq edilməsindən azad olunmaqla aşağıdakı əşyaları idxal etmək hüququndan:

- ölkədə akkreditə olunmuş diplomatik nümayəndələrə və ya beynəlxalq təşkilatların diplomatik üzvlərinə şamil olan qaydalara eyniliklə uyğun olaraq mebel dəstlərini və ev əşyalarını bir və ya bir neçə yük konteynerlərində idxal etmək, habelə sonradan zəruri olan əlavə əşyaları, o cümlədən nəqliyyat vasitələrini idxal etmək hüququndan;

- sonradan satılmamaq və ya hədiyyə olunmamaq şərtilə müəyyən əşya və malların, onları istifadə və ya istehlak edilməsi üçün məntiqə uyğun miqdarda idxal etmək.

3. Qəbul edən ölkənin vətəndaşları və ya daimi sakinləri olan BMTQAK-nın vəzifəli şəxsləri yalnız Konvensiyada nəzərdə tutulmuş imtiyazlardan və güzəştlərdən istifadə edə bilirlər.

XI maddə. Yerli əhali arasından cəlb olunmuş şəxsi heyət

1. BMTQAK-a xidmət etmək üçün yerli əhali arasından cəlb olunmuş və ya təyin olunmuş şəxslər öz vəzifələrinin icrası zamanı etdikləri hərəkətlərə, şifahi və yazılı mülahizələrinə görə qanun və məhkəmə qarşısında cavabdehlik etməmək immunitetinə malik olacaqlar.

2. Yerli əhali arasından cəlb olunmuş şəxsi heyətin əmək münasibətlərinin müddəti və şəraiti BMT-nin müvafiq qətnamə, qayda və təlimatlarına uyğun tənzimlənəcəkdir.

XII maddə. Tapşırıq icra edən mütəxəssislər

1. BMTQAK-nın işi üzrə tapşırıq icra edən mütəxəssislərə elə lazım olan imtiyaz, üstünlük və immunitetlər veriləcək ki, onlar öz funksiyalarını müstəqil surətdə yerinə yetirsinlər. Xüsusilə onlara aşağıdakılar veriləcək:

(a) onlara qarşı həbs və tutulmanın tətbiq edilməməsi immuniteti;

(b) öz tapşırıqlarının icrası zamanı etdikləri hərəkət, şifahi və ya yazılı mülahizələrinə görə qanun və məhkəmə qarşısında cavabdehlik etməmək immuniteti. Həmin immunitet müddəti BMTQAK-nın tapşırığının icra müddəti qurtardıqdan sonra da davam edir;

(v) yazışma və sənədlərin toxunulmazlığı;

(q) xidməti məlumatların verilməsi üçün kodlardan istifadə etmək, kuryer və möhürlənmiş çantalar vasitəsilə məktub və sənədləri almaq hüquqları;

(ğ) müvəqqəti xidməti tapşırıqlarını yerinə yetirən xarici dövlətlərin nümayəndələrinə şamil edilən xarici valyutaya və onun mübadiləsinə dair eyni üstünlüklər;

(d) diplomatik elçilərə verilən eyni üstünlük və immunitetlər, o cümlədən şəxsi baqajın yoxlanılmaması və müsadirə edilməməsi immuniteti.

XIII maddə. BMTQAK üçün iş görən şəxslər

1. Əgər Tərəflər arasında başqa razılıq əldə edilməyibsə, hökumət qəbul edən ölkənin vətəndaşları arasından cəlb olunmuş şəxslər istisna olmaqla, BMTQAK üçün iş görən bütün şəxslərə Konvensiyanın 18-ci bölməsinin V maddəsində nəzərdə tutulan imtiyaz və güzəştləri verəcək. Əlavə olaraq onlar üçün aşağıdakılar nəzərdə tutulacaq:

(a) öz funksiyalarının səmərəli icrası üçün dərhal gömrük rüsumlarının silinməsi və pulsuz viza, icazə və buraxılışların verilməsi;

(b) BMTQAK-nın proqramlarının həyata keçirilməsi üçün zəruri hallarda sərbəst olaraq ölkə daxilində hərəkət etmək, ona daxil olmaq və ölkədən çıxmaq hüquqları.

XIV maddə. Xəbərdar edilmə

1. BMTQAK, BMTQAK-nın vəzifəli şəxslərinin, tapşırıq icra edən mütəxəssislərin və BMTQAK üçün iş görən şəxslərin adları və onların statusunda baş verən hər hansı dəyişikliklər haqqında Hökuməti xəbərdar etməlidir.

2. BMTQAK-nın vəzifəli şəxslərinə, tapşırıq icra edən mütəxəssislərinə və BMTQAK üçün iş görən digər şəxslərə bu Sazişə əsasən onların statusunu təsdiq etmək üçün şəxsiyyətini təsdiq edən xüsusi vəsiqə verilir.

XV maddə. Güzəştlərdən imtina edilməsi

BMTQAK-nın şəxsi heyətinə imtiyazlar və güzəştlər aid olan fərdlərin şəxsi mənfəəti üçün deyil, BMT-nin və BMTQAK-nın maraqları daxilində verilir. BMT-nin Baş katibi BMTQAK Şöbəsinin şəxsi heyətinə hər hansı bir imtiyazdan imtina edə bilər; əgər onun fikrincə bu imtiyaz ədalət məhkəməsinin icraatına mane olarsa və bu imtina BMTQAK-ın maraqlarına zərər vurmada edilə bilər.

XVI maddə. Mübahisəli məsələlərin nizama salınması

BMTQAK ilə Hökumət arasında bu Sazişdən xaric və ya Saziş ilə əlaqədar olaraq meydana çıxan hər bir mübahisəli məsələ xoşluqla danışıqlar vasitəsilə və ya nizama salmanın digər razılaşıdırılmış forması ilə qaydaya salınacaq, müvəffəqiyyətsizliyə uğradıqda belə mübahisəli məsələ hər bir tərəfin xahişi ilə münisflər məhkəməsinə verilir. Bunun üçün hər bir Tərəf öz arbitrini təyin etməli və təyin olunmuş iki arbitr özləri üçün sədr vəzifəsini icra edən arbitri təyin etməlidir. Əgər münisflər məhkəməsinə müraciət etmək qərarının qəbul olunmasından sonra xahişin 30 gün ərzində hər bir tərəf öz arbitrini təyin etməsə və əgər 2 arbitr təyin olunduqdan sonra 15 gün müddətində 3-cü arbitri təyin olunmasa, onda hər bir tərəf arbitri təyin etmək üçün Beynəlxalq Məhkəmənin prezidentinə müraciət edə bilər. Arbitrlərin bütün qərarları onlardan ikisinin səsini tələb edəcək. Münisflər məhkəməsində mübahisənin baxılma qaydası arbitrlər tərəfindən müəyyən olunacaq və münisflər məhkəməsinin xərclərini arbitrlərin müəyyən etdiyi məbləğdə tərəflər ödəyəcəklər. Qəbul olunmuş qərar əsaslandığı motivlərin ifadəsini əhatə edəcək və tərəflər onu mübahisəli məsələnin son məhkəmə hökmü kimi qəbul edəcəklər.

XVII maddə. Ümumi müddəalar

1. Bu Saziş hər iki tərəfin imzaladığı gündən qüvvəyə minəcək və bu maddənin 5-ci bəndində göstərilən müddətə kimi davam edəcək.
2. Bu Saziş BMTQAK-nın qaçqınlar və BMTQAK-a aid olan digər şəxslər üçün öz beynəlxalq mandatını tam və məqsədyönlü şəkildə həyata keçirmək və ölkədə öz humanitar məqsədlərinə çatmaq üçün səlahiyyət vermək kimi özünün ilkin məqsədi nöqtəyi-nəzərindən izah olunacaq.
3. Tərəflər bu Sazişin heç bir müddəasında nəzərdə tutulmayan hər hansı münasib məsələni BMT-nin müvafiq orqanlarının qərar və qətnamələrinə uyğun olaraq həll edəcəklər. Hər bir tərəf bu bəndə əsasən digər Tərəfin irəli sürdüyü hər hansı təklifi tam və xeyirxahlıqla nəzərdən keçirəcək.
4. Bu Sazişə düzəlişlər etmək üçün məsləhətləşmələr Hökumətin və ya BMTQAK-nın xahişi ilə keçirilə bilər. Düzəlişlər birgə yazılı razılıqla ediləcək.
5. Bu Sazişin qüvvədə olması müddəti BMTQAK-nın yerləşdiyi ölkədə öz fəaliyyətinin normal olaraq dayandırması və ölkədəki əmlakına dair sərəncam verməsi müddətləri istisna olmaqla, hər hansı Tərəfin bu Sazişi sona çatdırmaq haqqında qərarları ilə saziş bağlayan digər Tərəfi yazılı şəkildə xəbərdar etməsindən altı ay keçdikdən sonra dayanacaq.

Bunun təsdiqi olaraq, aşağıda imza edənlər Hökumətin və BMTQAK-nın lazımı qaydada təyin edilmiş nümayəndələri bu müqaviləni Azərbaycan və ingilis dillərində imzaladılar. Hər iki mətn — həm Azərbaycan, həm də ingilis mətni eyni qanuni qüvvəyə malikdir. Mübahisə zamanı ingilis mətni üstün olacaq. Saziş 1996-cı il iyul ayının 9-da Bakı şəhərində imzalanmışdır.

Azərbaycan Respublikası Hökuməti adından

*Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Qaçqınlar
üzrə Ali Komissarının İdarəsi adından*

(imza)

(imza)